

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG ĐÀO TẠO TẠI KHOA CNTT

Cử nhân Nguyễn Sanh Cường, Khoa Công nghệ thông tin

Trong thời kỳ đất nước đổi mới, nhiều khu công nghiệp, khu chế xuất ra đời. Các công ty xí nghiệp trong và ngoài nước được đầu tư tiếp thu công nghệ sản xuất tiên tiến. Bên cạnh đó theo chủ trương của Đảng, Nhà nước tiếp tục đẩy mạnh Công nghiệp hóa - Hiện đại hóa đất nước và hội nhập khu vực ASEAN, quốc tế, nhu cầu về lao động kỹ thuật, đặc biệt là lao động trình độ cao cho các khu công nghiệp, khu chế xuất, các ngành trọng điểm, vùng kinh tế động lực rất lớn.

Và sự thật không thể phủ nhận là: Sinh viên ra trường hiện nay không tìm được việc làm đúng với chuyên ngành, bằng cấp được đào tạo, gần đây nhiều cử nhân, thạc sĩ đã chọn đường... lùi bằng cách đi học nghề, học trung cấp. Chuyện nghe rất khó tin nhưng đang diễn ra. Ở góc độ đào tạo, đó là một sự tổn kém, lãng phí khủng khiếp của gia đình, xã hội. Đó cũng là hậu quả của thực trạng thừa thầy thiếu thợ. Đối với người học, việc “quay đầu” này không phải bước lùi mà là con đường để họ định vị lại bản thân. Điều mà trước đây ở môi trường CĐ, ĐH hay trên nữa là cao học đã không giúp họ nhận ra mình là ai.

Thực tế trong bối cảnh giáo dục cao đẳng và đại học nước ta hiện nay, một số trường chạy theo việc tìm kiếm sinh viên đầu vào cho lấp đầy giảng đường, rất ít quan tâm đến chất lượng đào tạo, một số trường khác thì quan tâm cả hai, nhưng không phải bất cứ ngưỡng kiến thức đầu vào sinh viên đều chấp nhận được. Đó là thực trạng của hầu hết các trường cao đẳng và đại học tuyển sinh không đủ chỉ tiêu, nếu tuyển chỉ tiêu đành phải chấp nhận ngưỡng trên sàng dưới chuẩn.

Từ khi nhà trường chuyển từ hệ thống học phân niên chế sang hệ thống học chế tín chỉ, mà nội dung giảng vẫn giữ nguyên như hệ niên chế, thời lượng giảng được rút ngắn lại. Do đó đòi hỏi giảng viên nghiên cứu sàng lọc phù hợp kiến thức, phương pháp giảng, cách thức tổ chức kiểm tra đánh giá sinh viên có những thay đổi mới. Với tinh thần học hỏi nâng cao kinh nghiệm về cách tổ chức, chuẩn bị bài giảng, phương pháp giảng, kiểm tra đánh giá, tôi xin đưa ra một số ý kiến tổng hợp từ cá nhân để quý thầy cô xem xét, với mong muốn chúng ta có bước đi thích hợp để nâng cao chất lượng giảng dạy các môn

học. Theo tôi hạt nhân chính là xuất phát chính từ từng bộ môn và bản thân của mỗi giảng viên trong khoa.

Đối với từng bộ môn:

Tình trạng các trường CĐ và ĐH, các bậc học này đào tạo theo hướng hàn lâm nên nhiều môn học xong không áp dụng được vào thực tế. Nếu theo phương châm: “Nếu bạn có một kiến thức lý thuyết tốt ở CĐ, ĐH cộng với khả năng thực hành tốt thì bạn có rất nhiều cơ hội làm việc và rất dễ thành công”, theo tôi nên thực hiện các vấn đề sau đây:

1. Do chuyển đổi từ hệ niên chế sang hệ tín chỉ, thời gian giảng bị rút ngắn thời gian nhưng lượng kiến thức vẫn giữ nguyên như hệ niên chế, vì vậy bộ môn cần soạn lại nội dung chương trình giảng dạy phù hợp. Đồng thời bổ sung thêm các kiến thức từ các môn học tự chọn. Đề xuất các môn học tự chọn phù hợp nhằm bổ sung kiến thức sâu hơn về môn đang học, hoặc là bổ sung kiến thức hỗ trợ các hướng ngành khác có liên quan, tránh hàn lâm.
2. Chỉnh sửa giáo trình, bài giảng cho phù hợp đề cương chi tiết môn học. Do thời gian giảng rút ngắn cần tinh chỉnh lượng kiến thức cơ bản trong tiết giảng truyền thụ, và những kiến thức nào sinh viên tự học trong giáo trình. Nên đưa ra nhiều tài liệu tham khảo để sinh viên tự nghiên cứu phục vụ cho môn học.
3. Soạn đề cương chi tiết và công bố công khai cho sinh viên biết. Đưa ra quy định, cách thức kiểm tra đánh giá điểm kết thúc môn học trên trang web cũng như trong tiết giảng đầu tiên.
4. Phân công giảng viên làm công tác cố vấn học tập, yêu cầu là người am hiểu chương trình khung đào tạo, để tư vấn và định hướng sinh viên chọn đăng ký những môn tự chọn, sao cho sinh viên tự định hướng và sắp xếp thời gian tham gia môn học hợp lý, vì cách tổ chức lớp học tín chỉ không có lớp ổn định truyền thống mà do sinh viên tự đăng ký. Mặc khác điều này giúp giao lưu giữa sinh viên và giảng viên nhằm thu thập những phản ánh của sinh viên đến từng giảng viên và hoạt động của từng bộ môn, từ đó bộ môn có những điều chỉnh phù hợp.

Đối với giảng viên.

Với hệ thống học chế tín chỉ lấy người học làm trung tâm, giảng viên trở thành người hướng dẫn sinh viên tự học, tự nghiên cứu. Giảng viên là người tổng hợp kiến thức cần thiết cơ bản trong quá trình tự học, tự nghiên cứu của sinh viên vào môn học, vì vậy thay đổi phương pháp giảng dạy phù hợp lấy người học làm trung tâm là điều tất yếu. Theo tôi, giảng viên cần chú ý đến các vấn đề sau:

1. Giảng viên phải chuẩn bị bài giảng theo nội dung đề cương chi tiết, bài giảng thống nhất về kiến thức cơ bản, không nhất thiết bài giảng giống nhau, bởi lẽ mỗi giảng viên còn là một nghệ sĩ tâm hồn thổi vào sinh viên những đam mê học tập, do mỗi giảng viên có kinh nghiệm sử dụng phương pháp truyền thụ khác nhau, cũng như phụ thuộc vào không gian thời gian, nên không thể có bài giảng giống nhau. Nội dung giảng bài phải có tính gợi mở, nhấn mạnh những kiến thức cơ bản quan trọng, phần chi tiết sinh viên tự đọc trong sách, trường hợp có tình huống khó hiểu, giảng viên nên lấy các ví dụ trong các giáo trình để minh họa vào bài giảng của mình, phần nâng cao kiến thức tùy thuộc vào mỗi giảng viên, lớp dạy.
2. Vì nội dung trong giáo trình, bài giảng trình bày rất chi tiết liên quan đến nhiều kiến thức, nên trong quá trình giảng cần tóm tắt kiến thức cơ bản nhất và nhấn mạnh những phần nào giảng viên giảng và những phần nào sinh viên tự nghiên cứu trong giáo trình. Do đó cần phân bổ thời lượng giảng từng kiến thức sao cho hợp lý tránh trường hợp kiến thức bị dồn ứ vào thời điểm cuối của học phần.
3. Thông thường sau mỗi chương, giảng viên thường yêu cầu các bài tập có lời giải mẫu, các bài tập nâng cao không có lời giải, giảng viên nên yêu cầu sinh viên làm bài tập nâng cao lưu vào USB, hay đưa ra các yêu cầu cho sinh viên tự tìm hiểu công nghệ mới phù hợp môn học mà có trong thực tiễn nộp giảng viên chấm. Đầu buổi giảng, sinh viên nào giải quyết được trình bày phương pháp giải quyết cho cả lớp, giảng viên tổng hợp trả lời các thắc mắc.
4. Thực hiện đúng quy trình kiểm tra đánh giá định kỳ, phân bổ thời gian hợp lý giữa các bài kiểm tra đánh giá theo thang điểm quy định.
5. Nhận xét hiệu quả về phương pháp giảng dạy sau khi kết thúc môn học. Từ đó khắc phục và bổ sung cho phương pháp giảng học kỳ tới.

Đối với Khoa Công nghệ thông tin:

Mục tiêu vào CĐ và ĐH không xấu nhưng khi lựa chọn, mỗi người phải trả lời được nó có phù hợp với mình hay không. Còn trách nhiệm của giáo dục là phải sàng lọc được năng lực, phẩm chất của người học cũng như đào tạo và trao bằng cấp đúng với khả năng. Còn lâu nay, đích đến của hầu hết học trò sau khi tốt nghiệp phổ thông đều là vào cao đẳng và đại học.

Sinh viên ra trường hiện nay không tìm được việc làm đúng với chuyên ngành, bằng cấp được đào tạo. Thực trạng trên cũng phản ánh rõ nét chương trình đào tạo bậc CĐ, ĐH hiện nay chưa sát với nhu cầu thực tế. Sinh viên bắt buộc phải học tuần tự các khối kiến thức đại cương, cơ sở ngành rồi mới đến chuyên ngành. Trong khi có nhiều chuyên môn có thể đi tắt để giúp sinh viên chuyên sâu hơn, đáp ứng được mong muốn của nhà tuyển dụng, hạn chế được nguy cơ thất nghiệp.

Như vậy để quản lý hiệu quả các môn học cũng như giảng viên trong khoa nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, chấn chỉnh đội ngũ giảng viên và kịp thời cập nhật, thay đổi môn học phù hợp với thực tiễn. Theo tôi cần chú ý đến các vấn đề sau:

1. Rà soát, hoàn chỉnh, xây dựng lại và công bố chương trình giảng dạy từng ngành học từ đầu học kỳ. Từng ngành học, các môn nào bắt buộc, các môn nào tự chọn, luôn bổ sung và điều chỉnh cho phù hợp với nhu cầu học và tín hiệu nhu cầu lao động của thị trường. Không những các môn học bắt buộc phải có đề cương chi tiết, mà còn phải bắt buộc đối với các môn học tự chọn.
2. Tinh chỉnh số tiết, nội dung của từng bộ môn sao cho thật sự đầy đủ những kiến thức cơ bản cần thiết, xác định lại mục đích yêu cầu và không bị trùng lặp các môn học khác.
3. Đặt ra thời hạn và yêu cầu bộ môn phải cố gắng chỉnh sửa và hoàn tất giáo trình thống nhất phục vụ học tập theo cách viết sinh viên tự học, thống nhất cách viết mỗi chương học, bài tập có lời giải, chuẩn hóa các chuyên đề thuyết trình cho từng môn học, bài tập nhóm, bài tập cá nhân, đồ án cho từng môn học công bố công khai cho sinh viên trên trang web.

4. Cần có những buổi chuyên đề kỹ năng, công nghệ mới cho sinh viên để định hướng nghề nghiệp, mà những chuyên đề này mời các chuyên gia đang đảm trách công tác đứng ra giảng dạy định hướng ban đầu cho sinh viên.
5. Xây dựng trang web nội bộ của khoa tạo các tài khoản cho bộ môn, từng giảng viên với đường truyền đủ mạnh, yêu cầu giảng viên tải bài giảng của mình trên tài khoản từng cá nhân, sinh nộp bài tập, đồ án môn học hoặc những thắc mắc sinh viên trong quá trình tự học của sinh viên đến môn học cho giảng viên đồng thời khoa có thể kiểm tra và định lượng trong việc đánh giá nhiệm vụ chuẩn bị bài giảng của giảng viên.

Trên đây là một số ý kiến tổng hợp từ cá nhân tôi trong quá trình giảng dạy, nêu ra trong buổi hội thảo để cùng nhau phân tích, bổ sung hoàn thiện cho buổi giảng. Với tâm huyết mong muốn khoa Công nghệ thông tin và từng bộ môn, giảng viên khoa ngày càng phát triển mạnh mẽ, nâng cao chất lượng đào tạo. Những ý kiến trên có thể còn nhiều thiếu sót và chưa hợp lý do chủ quan của bản thân, tôi rất mong sự đóng góp quý báu của quý thầy cô, điều này sẽ giúp tôi và giảng viên có cái nhìn tốt hơn trong quá trình chuẩn bị và giảng dạy theo mô hình học chế tín chỉ tại khoa.